

Aan de Commissie van Deskundigen Mestwetgeving

Geachte heer Oenema,

Hierbij ontvangt u het advies van de werkgroep 'mestproductienormen' over de handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee.

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CMD) om advies gevraagd over: Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee. Gevraagd is om de handreiking in het algemeen te beoordelen op transparantie, consistentie met andere productieforfaits en wetenschappelijke kwaliteit.

Het verzoek om advies is door de werkgroep 'mestproductienormen' van de CMD besproken (dd 13-02-2006) aan de hand een concept-versie van de Handreiking, van 3-02-2006, die de werkgroep van het ministerie van LNV heeft ontvangen.

Onderhavig advies bouwt voort op het eerdere advies van de werkgroep over de methodiek en de parameters voor een handreiking (concept van 2 december 2005). Dat advies is als bijlage bij onderhavig advies toegevoegd.

Met vriendelijke groeten,

H.H Luesink
secretaris werkgroep 'mestproductienormen'

Advies 'Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee'
van CDM-werkgroep 'mestproductienormen'.

Algemeen

De meest essentiële factor die de excretie van stikstof (N) en forfor (P) van melkvee bepaalt is het rantsoen, zowel voor wat betreft de opgenomen hoeveelheid als de samenstelling. Wanneer alle factoren gelijk zijn en alleen het rantsoen tussen bedrijven verschilt, kunnen daarmee verschillen in excretie tussen bedrijven ontstaan van meer dan 30% (Tamminga et al, 2004a). Een indicator voor het verband tussen de rantsoensamenstelling en de N-excretie is het ureumgehalte in de melk (Tamminga et al, 2004a). Een andere belangrijke factor die invloed heeft op de excretie van N en P, is de melkproductie, die een afspiegeling vormt van de met het rantsoen opgenomen hoeveelheid stikstof en fosfaat. In het nu door LNV gehanteerde N-excretie forfait worden beide meegenomen. Echter, de melkveehouderijsector vindt dat met de nu geldende forfaits onvoldoende rekening wordt gehouden met de in de praktijk voorkomende variatie. Door Sebek (2005) is aangegeven dat vooral bedrijven die een lage N-excretie weten te realiseren met het forfait benadeeld worden.

Melkveehouders kunnen een lage excretie van melkvee realiseren door:

- voermanagement. Het voeren van VEM-rijke producten ten opzichte van het N-gehalte, via bijvoorbeeld snijmaïs en N-arme bijproducten;
- een lager voerverlies in onderhoud door te kiezen voor kleine dieren (bv. Jersey's) en minder beweging (bv. door het vermijden van weidegang);
- graslandmanagement. Dit betreft management dat er op gericht is een lage N/VEM verhouding in het gras (weidegras en kuilgras) te realiseren.

Op basis van voornoemde inzichten en studies heeft het Ministerie van LNV een nieuw instrument ontwikkeld: de Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee. Dit instrument, de handreiking, geeft melkveehouders de mogelijkheid een bedrijfsspecifieke excretie voor melkvee te berekenen die lager is dan het productieforfait. De werkgroep heeft de concept-handreiking beoordeeld op:

1. is de handreiking het beste instrument als aanvulling op de productieforfaits voor melkvee?
2. is de handreiking consistent met de productieforfaits voor melkvee?
3. is de handreiking voldoende transparant?
4. is de handreiking voldoende wetenschappelijk onderbouwd?

Is de handreiking het beste instrument als aanvulling op de productieforfaits voor melkvee?

De werkgroep is van mening dat de balansmethodiek, waar in de handreiking van wordt uitgegaan, de beste methode is om aan het gestelde doel te voldoen (zie Bijlage: Advies van de werkgroep over methodiek ten behoeve van de handreiking).

Is de handreiking consistent met de productieforfaits voor melkvee?

De werkgroep constateert dat de gegevens in de tabellen (met name in tabellen 1 en 2) niet direct herleidbaar zijn tot de uitgangspunten zoals die in Tamminga et al (2004b) zijn vermeld. Met de factoren die nu in de concept-handreiking staan vermeld, wordt voor de gemiddelde Nederlandse melkkoe een N-excretie berekend die hoger is dan die met de productieforfaits voor melkvee. De volgende factoren lijken daarbij een rol te spelen:

- de VEM-behoefte lijkt bij de handreiking hoger te worden berekend;
- de verdeling tussen kuilgras en weidegras lijkt bij de handreiking anders te zijn en;
- de N/VEM en P/VEM verhoudingen tussen kuilgras en weidegras verschillen tussen beide systemen.

Alvorens de werkgroep kan beoordelen of de handreiking consistent is met de productieforfaits wenst zij informatie over hoe de gegevens van de tabellen 1 en 2 tot stand zijn gekomen.

Is de handreiking voldoende transparant?

De werkgroep is van mening dat consistentie en transparantie van de handreiking op een aantal punten nog onvoldoende zijn. De belangrijkste punten zijn:

- ontbrekende bronvermeldingen (met name de stappen 1 en 2);
- een aantal van de gebruikte termen zijn niet consistent en helder (bijv. fosfor/fosfaat, weidegras/kuilgras/vers gras/graslandproducten, onbeperkt weiden/extensief weiden, graasdieren/melkvee/jongvee, enz.);
- bij stap 2 onderdeel A is niet duidelijk vermeld hoe omgegaan dient te worden met aangeleverd voer van een ander/buur bedrijf;
- tabel 3 is nog onvolledig. Hoe zit het met de roodvleesproductie en graslandproducten?;
- de pagina na tabel 3 is onvoldoende transparant. Hier dient heel duidelijk aangegeven te worden wat waarop betrekking heeft en;
- in stap 3 zijn een aantal termen niet juist (bijv: onderhoud is geen vastlegging, % vervanging is aandeel vervanging, N gehalte versus P gehalte).

Voor verdere details over transparantie wordt verwezen naar het verslag van de vergadering en de tekstuele opmerkingen van de werkgroepleden die op individuele basis aan het ministerie van LNV zijn verstrekt.

Hoe is de wetenschappelijke kwaliteit van de handreiking?

In de concept-handreiking zijn naar het oordeel van de werkgroep wel alle factoren meegenomen waarmee bedrijven een lagere excretie realiseren ten opzichte van de productieforfaits. In die zin beantwoordt de handreiking aan het gestelde doel.

De werkgroep signaleert een dilemma bij het vinden van het juiste evenwicht tussen de nauwkeurigheid van de schatting versus de eenvoud en robuustheid van de schatting. Een nauwkeurige schatting vraagt een ingewikkelde systematiek en veel data, met als gevolg een hogere fraudegevoeligheid.

Ten aanzien van de wetenschappelijke kwaliteit spelen de volgende punten nog een rol:

- een betere onderbouwing en verantwoording van hoe de factoren die in de handreiking worden vermeld tot stand zijn gekomen, zal de wetenschappelijke kwaliteit flink kunnen verbeteren;
- de grens van 1.400 weideuren bij beperkt weiden en wel weiden is niet onderbouwd;
- de gehanteerde factoren voor de relaties tussen N/VEM en P/VEM in weidegras en kuilgras komen niet overeen met de (landelijke) cijfers van het BLGG. Deze relatie dient verder onderbouwd te worden;
- de zwakste schakel is de ruwvoer-productie en daarmee de verhouding in het rantsoen tussen graslandproducten (vers gras, kuilgras) en snijmaïs. De werkgroep heeft helaas geen pasklare oplossing hoe dit verbeterd kan worden;
- de verschillen in gasvormige verliezen tussen staltypen en systemen van beweiding zijn groot. In de handreiking wordt daar geen rekening mee gehouden. De werkgroep vraagt zich af waarom niet en beveelt aan om hetzij te onderbouwen waarom er geen rekening mee wordt gehouden dan wel om er wel rekening mee te houden;
- De werkgroep wil LNV er nog op wijzen dat de manier waarop wordt omgegaan met een aantal onzekerheden (VEM dekking, gasvormige verliezen, selectief gebruik van de handreiking, onzekerheidsmarge van 5%) zullen leiden tot een onderschatting van de N-excretie van de totale Nederlandse melkveestapel, met op termijn mogelijk nadelige consequenties, bv. bij de EU. Bekeken moet worden in hoeverre al deze uitgangspunten gehandhaafd moeten worden. Overigens constateert de werkgroep ook dat de in Nederland toegepaste forfaitaire excretienormen voor N volgens OECD-gegevens tot de hoogste in Europa behoren.

Overige punten

De werkgroep beveelt aan dat wanneer een melkveehouder eenmaal heeft gekozen voor de handreiking hij die minimaal voor een periode van 4 jaar dient toe te passen.

De werkgroep heeft geconstateerd dat de door de NMV aangedragen methodiek niet juist is. Een vastlegging per koe van 49 kg stikstof waar in die systematiek vanuit wordt gegaan, is niet correct. Wanneer in de NMV methodiek een N-leverend vermogen (NLV) wordt ingevuld van 80 (is normaal op droog zand), wordt daarmee een negatieve excretie berekend.

Een aspect uit de NMV-methodiek, nl. het NLV, dient op bruikbaarheid onderzocht te worden v.w.b. de mogelijkheid om uit het bemestingsplan, het NLV en het kunstmestgebruik, de gewasopbrengsten en het N-gehalte in het gewonnen ruwvoer betrouwbaarder te schatten dan nu mogelijk is.

Conclusie

Vanwege nog te veel onduidelijkheden en het niet bekend zijn van de achtergrond van een aantal van de gebruikte data in de concept-handreiking is het voor de werkgroep momenteel (nog) niet mogelijk om de handreiking te accorderen.

Werkgroep mestproductienormen (16-02-2006)

Literatuur

Sebek, L. *Concept verslaggeving 'Toets methodieken'*. Lelystad, ASG, Concept rapport versie 18-11-2005

Tamminga, S., A. Bannink, H. Valk, G. André, L. Sebek, G. van Duinkerken en F. Aarts. *Het melk ureum gehalte als voorspeller van N excreties in melkkoeien*. Lelystad, ASG, 2004a

Tamminga, S., F. Aarts, A. Bannink, O. Oenema en G.J. Monteny, *Actualisering van geschatte N en P excreties door rundvee*. Wageningen, Alterra, Reeks Milieu en Landelijk gebied 23, 2004b

Bijlage: Advies van de werkgroep over methodiek ten behoeve van de handreiking (2-12-2005)

Aan de Commissie Deskundigen Mestwetgeving

Geachte heer Oenema,

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet om advies gevraagd over:

1. welke methodiek voor de berekening van de excretie melkvee de CDM adviseert voor de handreiking excretie melkveehouderij;
2. welke parameters moeten door de melkveehouder worden geregistreerd;
3. op welke wijze moeten de parameters worden bepaald en;
4. een oordeel te geven over de alternatieve methodiek van NMV.

Onder de randvoorwaarden:

1. dat de forfaitaire LNV-formule niet ter discussie wordt gesteld. Binnen het rapport 'toets methodieken' gaat het uitsluitend om balansmethoden;
2. de methodiek voldoende bedrijfsspecifiek is, dus dat de methode een goede schatting van de excretie geeft voor met name de bedrijven waarvan de excretie structureel afwijkt van de LNV-formule.

De verzoeken om advies zijn door de werkgroep 'mestproductienormen' van de commissie besproken in een tweetal bijeenkomsten op basis van een concept rapportage van ASG: Concept verslaggeving 'Toets methodieken'. In dit advies zijn alleen de hoofdlijnen weergegeven zie voor detail de verslagen van beide vergaderingen. In het rapport: Concept verslaggeving 'Toets methodieken' worden de uitkomsten van de door K&K gehanteerde balansmethode en die van de Noordelijke Friese Wouden methode vergeleken met de referentie dataset (K&K meetweken). Omdat de opdracht beperkt was tot de balansmethodieken heeft de werkgroep alleen deze methodieken beoordeeld.

Advies handreiking

Op basis van de concept-rapportage: concept verslaggeving 'toets methodieken' en de antwoorden op de vragen van de werkgroep over de rapportage is de werkgroep tot de conclusie gekomen dat een handreiking die afgeleid is van de K&K balansmethodiek het beste aan het gestelde doel voldoet. De werkgroep heeft geconstateerd dat voor bedrijven waarbij met de forfaitaire formule de excretie te hoog wordt berekend, met een handreiking afgeleid van de K&K balansmethodiek de werkelijke excretie beter wordt benaderd. Desondanks blijft het lastig om de N-excretie van melkvee nauwkeurig en voldoende betrouwbaar te schatten. Op de uit de K&K geselecteerde groep van bedrijven waarmee met de forfaitaire formule een te hoge excretie werd berekend was de bandbreedte van de afwijking met de referentie dataset ca. 5%. Omdat in de praktijk bedrijven meer van elkaar verschillen dan de groep waarop getoetst is zal in de praktijk de afwijking wel iets groter zijn. Er dient dus blijvend aandacht te zijn om zowel de forfaitaire formule als de handreiking te verbeteren waardoor de excretie voor meer bedrijven exacter benaderd kan worden.

Parameters

De werkgroep heeft hier in haar vergaderingen en in overleg met de auteur van Concept verslaggeving 'toets methodieken' uitgebreid over van gedachten gewisseld. Het essentiële punt bij de handreiking is: hoe betrouwbaar kan de N-opname van melkkoeien worden vastgesteld c.q. geschat? Parameters die door de veehouder dienen te worden geregistreerd zijn o.a. voorraden en een beargumenteerde splitsing van de voersoorten over melkvee, jongvee en overige graasdieren. Om te voorkomen dat een veehouder voordeel kan halen uit door hem te bepalen parameters is het advies van de werkgroep, dat wanneer een veehouder 'kiest' voor de handreiking dit dan gelijk voor een periode van een aantal (gedacht wordt aan minimaal 4) jaren is. De werkgroep merkt op dat geconserveerde ruwvoerders veelal uit verschillende en voorgaande jaren afkomstig zullen zijn met verschillende groeicondities. De werkgroep adviseert ook om voor een onafhankelijke en betrouwbare bepaling van de stikstof gehalten in al het geogste ruwvoer een meetprotocol te (laten) ontwikkelen. De werkgroep heeft met ASG afgesproken dat zij de opmerkingen verwerken die bij de beide vergadering zijn gemaakt over de parameters voor de handreiking in de rapportage: Concept verslaggeving 'Toets methodieken'. Voor een aantal detail punten wordt nog nagegaan hoe parameters (N-gehalten in grasproducten) het best geschat kunnen worden en welke systematiek (wijze van berekenen van VEM aanbod) de voorkeur verdient.

NMV-methodiek

De werkgroep begrijpt de methodiek niet, bij de interpretatie van het onderdeel van stikstofleverend vermogen (NLV) naar de opname door het gewas lijkt een onjuiste benadering te zijn gekozen. Er is verder geconstateerd dat in de aan haar gepresenteerde methodiek afvoer met melk waarschijnlijk dubbel wordt geteld en dat de gehanteerde vastleggings- en emissiefactoren niet conform de mestwetgeving zijn. Het gebruik van de NLV in combinatie met het bemestingsplan lijkt interessant voor het schatten van de gewasproductie en de werkgroep adviseert deze methodiek verder uit te werken en op bruikbaarheid te (laten) toetsen.

Werkgroep Mestproductienormen